Kilpailu- ja kuluttajavirasto (/)

https://arkisto.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/ratkaisut/arkisto/2021/kan-ratkaisut/matkapakettilainsaadannon-soveltuminen-risteilyihin/

Ratkaisut ja julkaisut

Matkapakettilainsäädännön soveltuminen risteilyihin

Päivämäärä: 11.11.2021
Diaarinumero: KKV/858/14.08.01.05/2019

Osapuolet

Tallink Silja Oy

Tiivistelmä

Tallink Silja Oy:n tallinksilja.fi-sivustolla myytyihin risteilyihin liittyen ilmeni puutteita matkapakettilainsäädännön noudattamisessa. Kuluttaja-asiamiehen havaintojen mukaan Tallink Silja ei ottanut matkapalveluyhdistelmistä annetussa laissa säädettyä vastuuta esimerkiksi myymistään ”Päivä Tukholmassa”-risteilyistä. Kuluttajille ei myöskään annettu tällaisten risteilyjen varausprosessin aikana pakottavaan lainsäädäntöön perustuvaa vakiomuotoista tietolomaketta. Tallink Silja Oy vahvisti menettelevänsä kuluttaja-asiamiehen edellyttämin tavoin.

Sovelletut säännökset

Matkapalveluyhdistelmistä annettu laki (901/2017) 2 (https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170901#Lidm45237816627072), 3 (https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170901#Lidm45237816847344) ja 7 (https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170901#Lidm45237816283584) §
Matkustajalle matkapalveluyhdistelmistä annettavista tiedoista annettu oikeusministeriön asetus (181/2018) (https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180181)

Asiasanat

Ennakkotiedot, Matkapaketti, Verkkokauppa

Perustelut

Matkapakettilainsäädännön soveltuminen risteilyihin

Kuluttaja-asiamies kiinnitti huomiota Tallink Silja Oy:n (jälj. Tallink Silja) tallinksilja.fi-sivustolla myytyihin risteilyihin. Kuluttaja-asiamiehen havaintojen mukaan Tallink Silja ei ottanut matkapalveluyhdistelmistä annetussa laissa (901/2017) säädettyä vastuuta esimerkiksi myymistään ”Päivä Tukholmassa” -risteilyistä. Kuluttajille ei myöskään annettu tällaisten risteilyjen varausprosessin aikana matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 §:än ja oikeusministeriön asetukseen (181/2018) perustuvaa vakiomuotoista tietolomaketta.

Matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 2 §:n mukaan matkapalvelulla tarkoitetaan muun muassa matkustajien kuljetusta ja muussa kuin asumistarkoituksessa tarjottua majoitusta, joka ei ole olennainen osa matkustajien kuljetusta. Lain 3 §:n mukaan matkapaketilla tarkoitetaan puolestaan vähintään kahden erityyppisen, samaa matkaa tai lomaa varten ostettavan matkapalvelun yhdistelmää, jos elinkeinonharjoittaja yhdistää kyseiset palvelut joko omasta aloitteestaan taikka matkustajan pyynnöstä tai tämän valinnan mukaisesti ennen kuin kaikki palvelut kattava sopimus tehdään. Matkapaketilla tarkoitetaan lisäksi yksittäisistä matkapalveluista palvelun tarjoajien kanssa tehtäviä erillisiä sopimuksia tietyissä tilanteissa.

Matkapalveluyhdistelmistä annettu laki perustuu matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevaan direktiiviin ((EU) 2015/2302). Direktiivi on pääosiltaan täysharmonisointisäädös, eivätkä jäsenvaltiot saa antaa tai pitää voimassa direktiivistä poikkeavia säännöksiä direktiivillä yhdenmukaistetuista seikoista. Matkapalveluyhdistelmistä annettua lakia tulkittaessa on siten huomioitava sen taustalla oleva direktiivi. Direktiivin johdanto-osan 17 kohdassa todetaan, että palveluja, jotka ovat olennainen osa toista matkapalvelua, ei pitäisi katsoa itsenäisiksi matkapalveluiksi. Kohdassa selvennetään tämän tarkoittavan, että tapauksissa, joissa toisin kuin risteilyissä, yöpyminen tarjotaan osana matkustajien kuljetusta maanteitse, rautateitse, vesiteitse tai ilmateitse, majoitusta ei olisi katsottava itsenäiseksi matkapalveluksi, jos kuljetus on selkeästi päätarkoitus. Risteilyt on siten nimenomaisesti erotettu tilanteista, joissa majoitusta ei olisi katsottava itsenäiseksi matkapalveluksi, ja joissa ei siten muodostu kuljetuksen ja majoituksen muodostamaa matkapakettia.

Tältä osin on lisäksi huomattava, että sillä, täyttääkö laivamatka matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä annetun asetuksen (EU) N:o 1177/2010 3 artiklan alakohdan t mukaisen ”risteilyn” määritelmän ei ole merkitystä arvioitaessa laivamatkan kuulumista matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan. Jos laivamatkan päätarkoituksena on lähinnä virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella eikä matkustajan kuljettaminen paikasta toiseen, sitä voidaan pitää kahden itsenäisen matkapalvelun, kuljetuksen ja majoituksen, sisältävänä matkapakettina. Puolestaan esimerkiksi majoitus hytissä laivamatkan aikana ei olisi itsenäinen matkapalvelu, jos tarkoitus on kuljettaa matkustaja paikasta toiseen ja yöpyminen aluksella on tarpeellinen osa matkaa (HE 105/2017 vp, s.26).

Näin on siten erotettavissa toisaalta virkistäytymiseen ja lomanviettoon tarkoitetut risteilyt, jotka muodostavat matkapaketin ja toisaalta hytilliset yön yli kestävät laivamatkat, jotka eivät muodosta matkapakettia. Keskeistä matkapaketin syntymisen suhteen laivamatkojen osalta tässä suhteessa on siten sen arvioiminen, onko matkustajien kuljetus matkan päätarkoitus ja pidetäänkö majoitusta olennaisena osana matkustajien kuljetusta vai onko kyse siitä, että laivamatkan päätarkoituksena on lähinnä virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella, jolloin majoituksen voidaan katsoa olevan itsenäinen matkapalvelu, ja matkapaketin muodostuvan. Matkapaketti muodostuu tällöin siten siitä syystä, että käsillä on kaksi erityyppistä matkapalvelua, kuljetus ja majoitus.

Esimerkiksi ”Päivä Tukholmassa” -risteilyille on ominaista se, että aluksella on tarjolla useampia erilaisia palveluja, kuten ravintoloita ja kauppoja. Näille risteilyille on lisäksi tyypillistä se, että matkustajat viipyvät joitakin tunteja Tukholmassa, ja paluu Suomessa olevaan lähtösatamaan tapahtuu vielä saman päivän aikana samalla tai seuraavalla aluksella. Tämä tarkoittaa, että kyseinen risteily eroaa siten yön yli kestävästä laivamatkasta, jonka tarkoituksena on vain kuljettaa matkustaja paikasta A paikkaan B. ”Päivä Tukholmassa” -risteilyn osalta kyse ei ole siten siitä, että matkan pääasiallinen tarkoitus olisi matkustajien kuljetus. Matkan tarkoituksena voidaan katsoa olevan pääasiassa virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella, jolloin majoitus muodostaa kuljetuksesta erillisen, itsenäiseksi katsottavan matkapalvelun. Kyseinen risteily täyttää siten matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n mukaisen matkapaketin määritelmän, ja lukeutuu matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan.

Tallink Siljan verkkosivuilla tarjotaan myös esimerkiksi 22 tunnin Helsinki -Tallinna– Helsinki risteilyä. Tälläkin risteilyllä on tarjolla monia palveluita. Tämänkin risteilyn osalta matkustajilla on mahdollisuus nousta maihin joiksikin tunneiksi Tallinnassa, jonka jälkeen samalla aluksella palataan lähtösatamaan. Matkan pääasiallisena tarkoituksena ei voida siten katsoa olevan matkustajien kuljettaminen, vaan pääasiallisena tarkoituksena voidaan katsoa olevan virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella. Tässäkin tapauksessa kyse on siten siitä, että majoitusta on pidettävä kuljetuksesta erillisenä matkapalveluna, jolloin käsillä on tilanne, jossa matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n mukainen matkapaketti muodostuu. Lisäksi, vaikka matkan kesto tässä tapauksessa on alle 24 tuntia, kyseinen matkapalveluyhdistelmä kuuluu matkapalveluyhdistelmistä annetun lain soveltamisalaan, sillä matka sisältää yöpymisen.

Kuluttaja-asiamies edellytti Tallink Siljan vahvistavan, että yhtiö vastaisessa toiminnassaan huomioi sen, että laivamatkat, joiden pääasiallinen tarkoitus on virkistäytyminen ja lomanvietto aluksella, kuten ”Päivä Tukholmassa” -risteilyt ja 22 tunnin Helsinki – Tallinna - Helsinki risteilyt, täyttävät matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 3 §:n mukaisen matkapaketin määritelmän, ja siten ottaa myös näistä risteilyistä matkapalveluyhdistelmistä annetun lain mukaisen vastuun.

Kuluttaja-asiamies edellytti lisäksi Tallink Siljan vahvistavan, että yhtiö antaa varausprosessissa ennen matkapakettisopimuksen tekemistä matkustajalle matkapalveluyhdistelmistä annettavista tiedoista annetussa oikeusministeriön asetuksessa (181/2018) tarkemmin säädetyn vakiomuotoisen tietolomakkeen, kun kyse on matkapaketin määritelmän täyttävistä risteilyistä, muiden matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 §:n 1 momentissa ja oikeusministeriön asetuksessa säädettyjen ennakkotietojen lisäksi. Kuluttaja-asiamies edellytti Tallink Siljan myös vahvistavan, että se toteuttaa verkkosivuillaan muutokset, jotka ovat tarpeellisia kuluttaja-asiamiehen esittämien edellytyksien toimeenpanemiseksi.

Tallink Silja vahvisti menettelevänsä kuluttaja-asiamiehen edellyttämin tavoin.

Päivitetty 8.12.2021

Päivitetty 8.12.2021